

Eén jaar lagekostenbedrijf (1)

Wat zeggen de boeren?

Eddy Teenstra

1
Lagekostenbedrijf

Het lagekostenbedrijf van de Waiboerhoeve draait nu ruim een jaar. Tijd voor een tussenbalans. Wat ging goed en wat ging minder goed? Inmiddels is duidelijk dat ook het lagekostenbedrijf zich, net als ieder ander bedrijf, moet schikken naar moeder natuur. In dit artikel komen de bedrijfsboer Roel Withaar en zijn plaatsvervanger Jan van Dieren aan het woord. In het komende nummer van februari zijn de onderzoekers aan de beurt.

Moeder natuur heeft zo haar grillige kanten. Konden de koeien in het voorjaar extreem vroeg de wei in, later werd dat wel even anders. De draagkracht is een aantal keren zo slecht geweest dat de koeien op stal moesten blijven. Ook de voederwinning van de eerste snede heeft hier onder geleden. De komende winter zal het vee het daarom met een wat mindere kwaliteit ruwvoer moeten doen. Ondanks de vele regen (250 mm in oktober) is de snijmaïs gelukkig in de eerste week van november nog wel van het land gekomen. Tot en met oktober is op de Waiboerhoeve al ruim 1000 mm regen afgetapt!

Vervolg regenpraat

Withaar: "Extreme situaties zijn op zich wel goed voor een nieuw bedrijfssysteem, want je krijgt daardoor een goed beeld van de zwakke plekken. Zo is bijvoorbeeld het buiten opgeslagen stro erg nat geworden.

Er zit dan wel een zeil overheen, maar de zij-kanten zijn open met als gevolg dat het water er 30 cm diep in zit. En waar water zit, kan straks geen gier meer zitten." Dit laatste geldt trouwens ook letterlijk voor de gieropslag. Naar schatting is ongeveer 250 m³ regenwater van de mestplaat naar de gieropslag verhuisd.

Mestverwerking gaat prima

Alle vaste mest is in één keer uitgereden voor de eerste snede en op het maïsland. De dosering varieerde hierbij van 10 tot 20 ton per ha, afhankelijk van de fosfaattoestand van het perceel. De verdeling van de mest was prima en gaf daarom ook geen problemen bij beweiding en voederwinning. Door de vaste werkbreedte van 9 m blijft de dosering langs de perceelsranden echter lastig.

De gier is uitgereden met de zodenbemester. Ook dit gaf geen problemen. Door de overvloedige regenval moet de gieropslag eigenlijk nog een keer leeg gereden worden om niet in problemen te komen tijdens de winter. Het is de bedoeling om dit op het maïsland te doen.

Gieropslag vraagt aandacht

Hoewel mest en gier door een giergoot worden gescheiden, ontstaat er toch een drijfslag in de gieropslag. Blijkbaar is de scheiding onvoldoende en komt nog te veel stro in het afvoerkanaal van de gier. Dat laatste is trouwens wel zeker, want de pijp van de stal naar het pompputje zit geregeld verstopt. "Vooral nu we gesneden stro gebruiken, moeten we haast iedere week de pijp doorspuiten" aldus Withaar. Op zich is een drijfslag geen probleem, ware het niet dat de inhoud van de gieropslag niet gemixt kan worden. Het grootste deel van de drijfslag blijft zodoende in de opslag achter, waardoor de opslagcapaciteit dus steeds kleiner wordt.

Vruchtbaarheid kan beter

Zorgpunt op het lagekostenbedrijf is de vruchtbaarheid. De vaarzen laten zich moeilijk tochtig zien. Wellicht dat ze zich nog moeten aanpassen aan het strakke krachtvoerregiem van het melkvee. Deze situatie lijkt zich langzaam te verbeteren. "Omdat we de kalveren nu nog maar tot zes maanden met krachtvoer bijvoeren, dwingen we ze om al op jonge leeftijd meer ruwvoer te vreten. En dat blijkt een gunstig effect te hebben op het verdere verloop van de opfok en na het kalven" aldus Withaar.

Een fijne mestverdeling heeft geen nadelige gevolgen voor de grasopname.

Soortgelijke problemen doen zich voor bij de koeien. Blijkbaar is een jaar te kort om aan het sterk op een maximale ruwvoerbenutting gericht bedrijfssysteem te wennen. Bij de koeien uit zich dit vooral in het slechter drachtig worden en opbreken van de dracht. Natuurlijk mogen we dit niet los te zien van de melkproductie.

Melkproductie blijft hoog

De bedrijfsopzet van het lagekostenbedrijf gaat uit van een gemiddelde 305-dagen productie van 7.500 kg melk per koe bij een krachtvoerniveau van zo'n 1.200 tot 1.300 kg. Inmiddels is duidelijk dat koeien niet kunnen lezen, want de huidige productie schommelt zo rond de 8.000 kg met uitschieters van boven de 10.000 kg! En dat bij een krachtvoergift van maximaal acht kg per dag. Het blijft een kwestie van verdelen. Energie die benut wordt voor melkproductie kan niet worden gebruikt voor dracht. Overigens leidt het lage krachtvoerniveau niet tot extra gezondheidsproblemen in vergelijking met de andere bedrijven op de Waiboerhoeve. Bijkomend nadeel van de hoge producties is wel de dreigende overschrijding van het melkquotum. Dit leidde onlangs tot de vraag welk uitgangspunt we moeten loslaten. Of het quotum uitbreiden (kost geld), of de koeien naar 7.500 kg 'dwingen' (kost koeien), of met minder koeien het quotum volmelken (kost niks)? Logischerwijs is voor het laatste gekozen. Vandaar dat extra koeien zijn afgevoerd en ook wat jongvee is verkocht.

'Bloed, zweet en tranen?'

Nee, dat gelukkig niet. Van Dieren: "Veel bezoekers denken dat we op het lagekostenbedrijf erg hard en veel moeten werken. Maar dat is een misvatting die ik graag recht wil zetten. Natuurlijk moeten we wel iets meer lichamelijk werk doen dan bijvoorbeeld op het high-techbedrijf, maar lage kosten is niet hetzelfde als veel arbeidskosten." De totale tijd voor de bedrijfsexploitatie schommelt rond de 50 uren per week. In de zomer is dit iets meer en in de winter iets minder.

Beide heren hebben nog wel een kritische noot over het stro in de ligboxen. Dit is momenteel gesneden, waardoor het met de hand verdelen extra tijd kost. Volgens zeggen zou gesneden stro meer vocht opnemen. Withaar en van Dieren betwijfelen dit echter.

Een ander puntje is de bijvoeding van snijmaïs in de zomer. Voedingstechnisch is dit prima,

maar het tweemaal daags met de hand verstrekken kost veel extra tijd. Vanwege de onbeperkte weidegang, het ontbreken van een zelfsluitend voerhek en het voorkomen van broei is voorraadvoeding geen oplossing. Volgens Withaar is het vanuit kostenoverwegingen wellicht aantrekkelijker om een baal graskuil voor het voerhek te zetten. "Dit kost misschien wat melk, maar bespaart arbeid en dat is toch ook geld." Nu de discussie nog met de onderzoekers....

Bezoekers willen luxe

Nieuwsgierige gezichten, optimistische gezichten, maar ook veel bedenkelijke gezichten. Buitenlandse bezoekers zijn uiteraard nieuwsgierig, maar nemen ook gemakkelijker de boodschap van het lagekostenbedrijf mee dan hun Nederlandse collega's. Dus hoe kun je goedkoop bouwen, waar moet je op letten en dergelijke. Discussies gaan dan in de richting van 'hoe kan ik de positieve dingen van dit systeem op mijn eigen bedrijf toepassen?' Vooral bij een eerste bezoek hebben Nederlandse bezoekers al snel de neiging om naar de - in hun ogen - negatieve dingen van het lagekostenbedrijf te kijken. En dat is toch jammer, want laten we eerlijk zijn, ook in de lagekostenstal kun je best een krachtvoercomputer plaatsen of een zelfsluitend voerhek hangen. Het concept van de stal verandert daar niet mee, hij wordt alleen wat luxer. Gelukkig verandert deze houding bij een tweede bezoek. Het lagekostenbedrijf ze heeft dus toch aan het denken gezet. Of, om met de woorden van Jan van Dieren te spreken: "Uiteindelijk telt het resultaat, de kostprijs", maar daarover in het volgende artikel meer.

Bedrijfsboer
Roel Withaar
deelt zijn
enthousiasme
graag met
bezoekers.

